

SERMAYE PİYASASI KURULUNUN 10.5.2002 TARİH ve 22/646 SAYILI KARARI

BİREYSEL EMEKLİLİK FONLARI TÜRLERİNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

28.02.2002 tarih ve 24681 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik (Yönetmelik)"in 22. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan; "Katılımcılar emeklilik sözleşmelerinde belirtilen esaslar çerçevesinde fon hesaplarında yatırıma yönlendirilecek katkı paylarının en fazla %15'ini, portföyünün en az %80'i yabancı para ve sermaye piyasası araçlarından oluşan fonlara, katkı paylarının en az %30'unu ise portföyünün en az %80'ini ters repo dahil devlet iç borçlanma senetlerinin oluşturduğu fonlara yönlendirirler. Şirket, katılımcıların katkılarının bu türdeki fonlarda değerlendirilmesi konusunda gerekli tedbirleri alır." hükmü gereği, katkı paylarının fonlarda yatırıma yönlendirilmesi aşamasında iki sınırlama bulunmaktadır. Ayrıca, Yönetmelik'in 6. maddesine göre, fon türleri belirlenirken dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta, fonun unvanında belirli bir varlık grubuna, sektöre, sektörler, ülke ya da coğrafi bölgeye yatırım yaptığı izlenimini uyandıracak bir ibare kullanılıp kullanılmayacağıdır. Eğer böyle bir ibare kullanılacaksa, fon varlıklarının en az %80'i;

a) Fon unvanında yer alan söz konusu varlık grubu, sektör ya da sektörler ait olan varlıklardan,

b) Fon unvanında yer alan ülke ya da coğrafi bölgeye ait ve o ülke ya da coğrafi bölgenin piyasa yapısını ve risklerini yansıtabilen varlıklardan

oluşmak zorundadır. Aksi takdirde, böyle bir ibare fon unvanında kullanılamayacaktır.

Yukarıda bahsedilen sınırlamalara uymak, izahname ve diğer belgeler yoluyla kamuyu tam, doğru ve zamanında aydınlatmak ve Kurulca uygun görülme koşullarıyla, yatırım yapılacak varlık türüne, yatırım stratejisine veya her ikisine göre olmak üzere fon türleri belirlenebilir ve belirlenen türlerde fonlar kurulabilir. Bahsedilen şartlar dikkate alınarak, sınırlandırıcı nitelikte olmamak ve fakat uygulamalara yön vermek ve yol gösterici olmak üzere fon türleri en geniş mahiyette aşağıda tanımlanmıştır. Fon türlerinin aşağıdaki şekilde tanımlanmış olması, sadece burada yer alan fon türleri ile iktifa edileceği anlamına gelmemektedir. Aksine, Kurulca uygun görülmesi şartıyla yeni fon türlerinin belirlenmesi her zaman mümkündür.

EMEKLİLİK YATIRIM FONU TÜRLERİ

A. Gelir Amaçlı Fonlar: Yatırım yapılacak varlıkların, bunlardan elde edilecek temettü ve faiz gelirlerine ağırlık verilerek belirlendiği fonlardır.

a. Hisse Senedi Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini düzenli temettü ödemesi yapan ve fiyat oynaklığı nispeten daha az olan hisse senetlerine yatıran ve temettü geliri elde etmeyi hedefleyen fondur.

b. Kamu Borçlanma Araçları Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini ters repo dahil devlet iç borçlanma senetlerine yatıran ve faiz geliri elde etmeyi hedefleyen fondur.

c. Özel Sektör Borçlanma Araçları Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini özel sektör borçlanma araçlarına yatıran ve faiz geliri elde etmeyi hedefleyen fondur.

d. Karma Borçlanma Araçları Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini kamu ve/veya özel sektör borçlanma araçlarına yatıran ve faiz geliri elde etmeyi hedefleyen fondur.

e. Karma Fon: Her birinin değeri fon portföyünün %20'sinden az olmayacak şekilde, fon portföyünün en az %80'ini hisse senetlerine ve borçlanma araçlarına yatıran ve temettü ve faiz geliri elde etmeyi hedefleyen fondur.

f. Uluslararası Hisse Senedi Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini, düzenli temettü ödemesi yapan ve fiyat oynaklığı nispeten daha az olan yabancı hisse senetlerine yatıran ve temettü geliri elde etmeyi hedefleyen fondur.

g. Uluslararası Borçlanma Araçları Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini, yabancı borçlanma araçlarına yatıran ve faiz geliri elde etmeyi hedefleyen fondur.

h. Uluslararası Karma Fon: Her birinin değeri fon portföyünün %20'sinden az olmayacak şekilde, fon portföyünün en az %80'ini yabancı hisse senetlerine ve yabancı borçlanma araçlarına yatıran ve temettü ve faiz geliri elde etmeyi hedefleyen fondur.

i. Esnek Fon: Fon portföyünün tamamını değişen piyasa koşullarına göre Yönetmelik'in 5 inci maddesinde belirtilen varlık türlerinin tamamına veya bir kısmına yatıran ve temettü ve faiz geliri elde etmeyi hedefleyen fondur. Bu tür fonların varlık dağılımı önceden belirlenmez.

B. Büyüme Amaçlı Fonlar: Yatırım yapılacak varlıkların, bunlardan elde edilecek sermaye kazancına ağırlık verilerek belirlendiği fonlardır.

a. Hisse Senedi Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini borsada işlem gören şirketlerin hisse senetlerine yatıran ve sermaye kazancı elde etmeyi hedefleyen fondur.

b. Küçük Şirketler Hisse Senedi Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini küçük veya büyüme potansiyeli olan şirketlerin hisse senetlerine yatıran ve sermaye kazancı elde etmeyi hedefleyen fondur.

c. Karma Fon: Her birinin değeri fon portföyünün %20'sinden az olmayacak şekilde, fon portföyünün en az %80'ini hisse senetleri ve borçlanma araçlarına yatıran ve sermaye kazancı elde etmeyi hedefleyen fondur.

d. Uluslararası Hisse Senedi Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini, yabancı hisse senetlerine yatıran ve sermaye kazancı elde etmeyi hedefleyen fondur.

e. Uluslararası Karma Fon: Her birinin değeri fon portföyünün %20'sinden az olmayacak şekilde, fon portföyünün en az %80'ini yabancı hisse senetlerine ve yabancı borçlanma araçlarına yatıran ve sermaye kazancı elde etmeyi hedefleyen fondur.

f. Esnek Fon: Fon portföyünün tamamını değişen piyasa koşullarına göre Yönetmelik'in 5 inci maddesinde belirtilen varlık türlerinin tamamına veya bir kısmına yatıran ve sermaye kazancı elde etmeyi hedefleyen fondur. Bu tür fonların varlık dağılımı önceden belirlenmez.

C. Para Piyasası Fonları: Fon portföyünün tamamını vadesine 3 ay veya daha az kalmış ve likiditesi yüksek varlıklardan oluşturmak amacıyla kurulan fonlardır.

a. Likit Fon-Kamu: Fon portföyünün tamamını ters repo dahil devlet iç borçlanma senetlerine yatıran fondur.

b. Likit Fon-Özel Sektör: Fon portföyünün tamamını özel sektör borçlanma araçlarına yatıran fondur.

c. Likit Fon-Karma: Fon portföyünün tamamını kamu ve/veya özel sektör borçlanma araçlarına yatıran fondur.

D. Kıymetli Madenler Fonları: Fon portföyünün en az %80'ini kıymetli madenler ve altına dayalı varlıklardan oluşturmak amacıyla kurulan fonlardır.

a. Kıymetli Madenler Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini ulusal ve uluslararası borsalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenlere dayalı varlıklara yatıran fondur.

b. Altın Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini ulusal ve uluslararası borsalarda işlem gören altına dayalı varlıklara yatıran fondur.

E. İhtisaslaşmış Fonlar: Coğrafi bölge, ülke, sektör ve endeksler bazında yatırım yapan fonlardır.

a. Yabancı Ülke Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini, sadece bir yabancı ülke tarafından veya bu yabancı ülkede yerleşik şirketler tarafından ihraç edilen para ve sermaye piyasası araçlarına yatıran fondur.

b. Sektör Fonu: Fon portföyünün en az %80'ini, belirli sektör ya da sektörlerde bulunan şirketlerin hisse senetlerine yatıran fondur.

c. Endeks Fon: Hisse Senedi Endeks Fonu, Tahvil Endeks Fonu, Sektör Endeks Fonu veya benzer fonlar olmak üzere baz alınan ve Kurulca uygun görülen bir endeks kapsamındaki varlıklara, fon portföyünün en az %80'ini yatıran ve baz alınan endeks ile fonun birim pay değeri arasındaki korelasyon katsayısının en az 0,9 olmasını ve endeksdeki artış kadar bir getiri elde etmeyi hedefleyen fondur.

F. Diğer Fonlar: Yukarıdaki fon türlerine girmeyen diğer fonlardır.

a. Dengeli Fon: Fon portföyünün tamamını, hisse senedi ve/veya borçlanma araçlarının karmasından oluşturan ve hem sermaye kazancı hem de temettü ve faiz geliri elde etmeyi hedefleyen fondur.

b. Esnek Fon: Fon portföyünün tamamını değişen piyasa koşullarına göre Yönetmelik'in 5 inci maddesinde belirtilen varlık türlerinin tamamına veya bir kısmına yatıran ve hem sermaye kazancı hem de temettü ve faiz geliri elde etmeyi hedefleyen fondur. Bu tür fonların varlık dağılımı önceden belirlenmez.

FON TÜRLERİNE İLİŞKİN NOTLAR:

1. Devlet iç borçlanma senetlerinin asgari oranı olarak belirlenen %30'luk orana ilişkin olarak:

Yönetmelik'in 22. maddesiyle, devlet iç borçlanma senetlerine ilişkin olarak getirilen asgari %30'luk sınırlama kapsamında, fonlarda yatırıma yönlendirilecek katkı paylarının en az %30'luk kısmı, Kamu Borçlanma Araçları Fonu ve Likit Fon-Kamu olmak üzere iki adet fona katılımcının belirleyeceği oranlarda yatırılabilir.

2. Yabancı para ve sermaye piyasası araçlarının azami oranı olarak belirlenen %15'lik orana ilişkin olarak:

Yabancı para ve sermaye piyasası araçlarına ilişkin olarak getirilen %15'lik sınırlama kapsamında ise, fonlarda yatırıma yönlendirilecek katkı paylarının en fazla %15'lik kısmı, Gelir Amaçlı Fonlar altında yer alan Uluslararası Hisse Senedi Fonu, Uluslararası Borçlanma Araçları Fonu, Uluslararası Karma Fon; Büyüme Amaçlı Fonlar altında yer alan Uluslararası Hisse Senedi Fonu, Uluslararası Karma Fon; İhtisaslaşmış Fonlar altında yer alan Yabancı Ülke Fonu olmak üzere yedi adet fona katılımcının belirleyeceği oranlarda yatırılabilir. Ayrıca, Kıymetli Madenler Fonları altında yer alan Kıymetli Madenler Fonu ve Altın Fonu'nun portföylerinin en az %80'inin uluslararası piyasalarda işlem gören kıymetli madenler ve altına dayalı varlıklardan oluşması halinde, katkı paylarının en fazla %15'lik kısmı bu fonlarda da değerlendirilebilir. Bu fonlar dışında kalan diğer fon türleri portföylerine hiçbir şekilde yabancı para ve sermaye piyasası aracı alamayacaklar ve yabancı bir ülkede kurulu bir banka nezdinde mevduat hesabı açamayacaklardır.

3. Yabancı Ülke Fonu'na ilişkin olarak:

Yabancı Ülke Fonu, sadece bir yabancı ülkeye yatırım yapmak isteyen fonlar olabileceği dikkate alınarak düzenlenmiş olup, birden fazla ülkeye yatırım yapmak isteyen fonlar için uluslararası fon türü kapsamında bir fon kurma imkanı tanınmış bulunmaktadır. Örneğin; sadece İngiltere ve Almanya tarafından ya da bu ülkelerde yerleşik şirketler tarafından ihraç edilen para ve sermaye piyasası araçlarına yatırım yapmak isteyen bir fon türünün belirlenmesi mümkündür. Böyle bir fonun türü, Uluslararası Hisse Senedi Fonu'na öz itibariyle benzemekte olup, fonun ticaret unvanı "ABC Emeklilik A.Ş. İngiltere-Almanya Fonu" olarak belirlenebilir.

4. Büyüme Amaçlı ve Gelir Amaçlı Fonların ayırtedilebilmelerine ilişkin olarak:

Gelir Amaçlı Fonlar, yatırım yapılacak varlıkların seçiminde, fiyat oynaklığı düşük, temettü ve faiz geliri elde etme potansiyeli ya da beklentisi olan varlıklara ağırlık verilen fonlardır. Büyüme Amaçlı Fonlar ise, yatırım yapılacak varlıkların seçiminde, yatırım döneminde değer artış kazancı elde edilmesi beklenen varlıklara ağırlık verilen fonlardır.

Herhangi bir varlığın hangi amaçla fona alındığı, bir portföy yöneticisinden diğerine değişebilecektir. Ancak uygulamaya geçilmesinden sonra, hangi varlığın hangi amaca hizmet ettiğinin tespiti daha sağlıklı yapılabilecek ve portföyler bu tespitlere göre oluşturulacaktır. Portföye dahil edilecek varlıkların seçimi, fonun izahnameler ve diğer belgelerle kamuya duyurulan yatırım stratejisine uygunluğuna, karşılaştırma ölçütüne ve dolayısıyla fon performansına olan katkısına göre yapılacaktır. Böylece, belirlenmiş olan karşılaştırma ölçütünün vade, getiri ve risk yapısına uygun bir portföy oluşturulacak ve bu ölçüt kadar ya da daha fazla bir getiri hedeflenebilecektir. Bu hedefler bir fondan diğerine değişebileceği ve bu hedeflere ulaşmada kullanılacak araçlar farklılaşabileceği gibi, hedefler farklı da olsa kullanılan araçlar aynı olabilir. Bunun sebebi, iki portföy yöneticisinin aynı araca ya da

varlığa farklı beklentilerle yaklaşmalarıdır. Yatırım yapılan araca ya da varlığa ilişkin olarak hangi portföy yöneticisinin daha başarılı olduğu, yatırım döneminin sonunda belli olacak ve buna göre fonların performansı farklılık arz edebilecektir.

Fonun belirlenmiş olan yatırım stratejisine ve performansının ölçülmesinde bir referans olacak karşılaştırma ölçütüne göre yatırım yapması beklenen katılımcı, performansı düşük olan fon yerine performansı yüksek olan fonu tercih edebilecektir. Hangi varlığın hangi amaca hizmet edeceğine ve dolayısıyla fon performansına ne kadar katkısı olacağına dair beklentiler, zamanla piyasada daha somut hale gelebilecektir.

Diğer taraftan fon kuruluş aşamasında, portföy yöneticisinin hangi varlık grubunun büyüme veya gelir amaçlı olabileceğini öngöremeyebileceği, bir diğer ifadeyle, portföy yönetiminde hem sermaye kazancı hem de temettü veya faiz geliri unsurlarına aynı oranda ağırlık vermek isteyebileceği dikkate alınarak, tamamı hisse senetlerinden veya borçlanma senetlerinden veya bunların karmasından oluşan "Dengeli Fon" kurulabilmesine de imkan tanınmıştır.

5. %80'lik sınırlamanın hesaplanmasına ilişkin olarak:

%80'lik sınırlama, Yönetmelik'in 6. maddesinin dördüncü fıkrası hükmü gereği, yatırım yapıldıktan sonra ortaya çıkan fon varlıklarının değeri üzerinden hesaplanır. %80'lik sınırlama normal şartlar altında sürekli olarak geçerlidir, ancak geçici olmak kaydıyla koruma amaçlı bir pozisyon alındığında bu sınırlamaya bir istisna getirilebilir. Bu istisnanın amacı, piyasa, ekonomi ve siyaset alanında olumsuz gelişmeler olması durumunda ve geri dönüşlerin yoğunlaşması halinde doğabilecek aşırı zararlardan fonu ve katılımcıları korumaktır. Bu dönemlerde %80'lik sınırlama esnetilerek, fon unvanında belirtilen varlıklara yapılan yatırımın oranı %80'in altına inebilir. Buna ilişkin düzenleme Yönetmelik'in 21. maddesinin ikinci fıkrası ve 27. maddesinde yer almaktadır. Ayrıca, başlangıç aşamasında yeni kurulan fonlar için Yönetmelik'in 6. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "Ancak, yeni kurulan fonlar için kayda alınmayı takip eden 6 ay süresince %80'lik sınırlama uygulanmaz" hükmüyle daha fazla bir esneklik getirilmiştir.

6. Döviz Endeksli Borçlanma Senetleri ve Eurobondların Devlet İç Borçlanma Senetleri kapsamında değerlendirilmesine ilişkin olarak:

Asgari %30'luk sınırlamanın uygulanmasında dikkate alınacak fonların (Kamu Borçlanma Araçları Fonu ve Likit Fon-Kamu) portföylerinin en az %80'i; ters repo ve döviz endeksli devlet borçlanma senetleri dahil devlet iç borçlanma senetlerinden oluşacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti tarafından ihraç edilen Eurobondlar ise, devlet dış borçlanma senedi olup, yabancı menkul kıymet kategorisine girmemektedir. Bu nedenle, belirlenmiş olan yatırım stratejisi ve portföy sınırlamaları kapsamında, fonların sözkonusu Eurobondları portföylerine dahil edebilmeleri mümkündür. Eurobondlar, devlet iç borçlanma senedi sayılmadığından, Kamu Borçlanma Araçları Fonu ve Likit Fon-Kamu, portföylerine en az %80 oranında ters repo dahil devlet iç borçlanma senetleri aldıktan sonra, portföy sınırlamalarına uygun bir şekilde, sözkonusu Eurobondları %20 oranında portföylerine dahil edebilirler.